

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d. Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Deze ellendige riep, en de Heere hoorde, en Hij verlost hem uit al zijn benauwdheden.

Psalm 34 : 7.

Het behoeft met zoveel woorden niet uiteengezet te worden wat ellende is. De wereld is er vol van. Als gevolg van de zondeval, waarbij wij overtreders werden tegen God, hebben wij onze bestemming verloren om n.l. met God eeuwig in zaligheid, in volkomen geluk, te leven en zijn wij onderworpen aan de gevolgen van de zonde, aan rouw en verdriet, aan moeiten en zorgen. Daarin delen alle mensen, ook zij die Gods genade leerden kennen. Een van de vele voorbeelden daarvan vinden wij in psalm 34. In deze psalm is David aan het woord, de man naar Gods hart. Maar, al was hij dan hoog begenadigd, de ellende ging hem niet voorbij. Vooral niet nadat hij als toekomstig koning van Israël was gezalfd. Toen had hij aanvankelijk nergens rust meer. Nergens was hij veilig voor Saul die hem naar het leven stond. Hij werd voortgejaagd als een veldhoen op de bergen. Hij vluchtte van de ene schuilplaats naar de andere, met al de ontberingen die aan die voortdurende vlucht waren verbonden. Eens was hij in moede-loosheid uitgeweken naar het land van de Filistijnen. Daar was hij buiten bereik van Saul, hij meende daar veilig te zijn. Maar het kwam anders uit. Hij werd herkend als de man die in de strijd de Filistijnen zware verliezen had toegebracht, en van zijn verblijf werd haastig melding gemaakt bij de koning van Gath. Het is te begrijpen dat de schrik hem om het hart sloeg toen hij dat hoorde. Hij had zichzelf in een val gebracht. Ternaauwernood is hij er uit ontkomen, door een op zichzelf verwerpelijke list. Wat hij toen, in die hachelijke omstandigheden echter innerlijk doorleefd heeft, is weergegeven in een paar woorden: Deze ellendige riep. Daarmee is echter zonder meer nog niet alles gezegd. Je kunt er ellendig aan toe zijn maar met een schreeuw van opstandigheid in het hart tegen God opstaan. Hoe vaak gebeurt dat. Luister maar eens naar zovelen die bij de moeiten van het leven als het ware God dagvaarden met opstandige vragen; waarom dit en waarom dat? Die opstandige vragen kunnen ook leven bij begenadigde mensen, denk aan Asaf. Mogelijk weet u er zelf ook van. Dan is het bittere gevolg van onze val. Maar dan weet u ook, dat daarin rust noch vrede wordt gevonden.

Het kan echter ook anders. Men kan ook onder de tegenslagen, onder het verdriet en de moeiten van het leven verootmoedigd worden voor God. Dat is vrucht van genade. Dan is er niet meer een schreeuw van opstandigheid in het binnenste, maar een ootmoedig roepen uit de diepte tot de Heere. Zo was het bij David in zijn benarde omstandigheden. De ellende verhardde hem niet, hij kwam niet in opstand, maar hij vernederde zich voor de Heere, vooral ook om eigen afmakingen, zoals zich gemakkelijk laat indenken. Ja, zou dat laatste niet zijn eigenlijke ellende geweest zijn? Wie daarbij bepaald wordt slaat geen hoge toon meer aan, maar vernedert zich diep voor de Heere.

Deze ellendige riep. Wat hij geroepen heeft wordt met zoveel woorden niet gezegd, maar het is duidelijk dat hij om hulp om redding

om genade geroepen heeft. Ja vooral ook om dat laatste. Want hij riep niet zo maar in de ruimte. In die benarde omstandigheden, toen hij er zo ellendig aan toe was door eigen schuld; kreeg hij opnieuw houvast aan de Heere en aan wat Hij hem had toegezegd. Dat is juist het wonder van Gods ontfermen, dat Hij aan die ellendigen gedenkt en hen aan Zijn Woord houvast geeft. En gegrond daarop ging David roepen, in het vertrouwen dat de Heere dat Woord ook zou waarmaken. David heeft dit meegedeeld om anderen, die evenals hij met de ellende van het leven te kampen hebben, het rechte spoor te wijzen en hen ook te bemoedigen. Dat rechte spoor is: Buig u onder God. Die hartelijke verootmoediging is geen voorwaarde voor genade, maar is wel de weg waarin de Heere Zijn genade aan ellendigen groot maakt. Deze ellendige riep, en hij riep niet tevergeefs. De Heere hoorde. Nee, niet om de verdienste van David, dat is dacht ik nu wel duidelijk, maar hij nam daar reden voor uit Zichzelf. Hij wilde zich over David ontfermen en hem horen uit genade, uit vrije genade. Dat is de heilsboodschap voor verslagenen die uit benauwdheid tot de Heere roepen. De Heere ontfermt Zich uit genade, ook al hebben zij het er slecht afgebracht. Het is de beleving van allen, die voor God verootmoedigd, nochtans in hun ellende tot de Heere riepen. Hij richt dat neergebogene op, Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht.

Deze ellendige riep en de Heere hoorde. Daarvan kreeg David een duidelijk bewijs, want de Heere verlost hem uit al zijn benauwdheden, ook uit die benauwdheid waarin hij door eigen toedoen was gekomen en waarin hij zich onwaardig had gedragen. Hij heeft zichzelf niet bevrijd met zijn list, maar God greep in. Hij was in de macht van de vijand..... en die vijand liet hem zomaar gaan, zonder meer. Daarin zag David de hand des Heeren, Hij verlost hem. Hij deed dat niet alleen bij die gelegenheid, maar hij verlost hem uit al zijn benauwdheden, welke die ook waren.

De Heere verlost ellendigen uit genade. Die genade, die opkomt uit het welbehagen des Heeren is echter duur verworven. Om die genade aan zondaren te kunnen bewijzen is de Heere Jezus Christus op de plaats van ellendigen gekomen. Hij kwam in de breuk tussen God en de zondaar, werd met de zondeschuld beladen en heeft ook de gevolgen van de zonde gedragen. Daardoor kwam Hij in de allergrootste benauwdheid, waarbij de vijand bij Hem vrij spel kreeg. God greep niet in toen Hij werd gebonden, bespot en aan het kruis werd genageld. Hij werd een spot en smaad van mensen, en in dat alles werd Hij van God verlaten. Hij droeg de vloek van de zonde! Hij voldeed aan het heilig recht van God. Zo, heeft Hij genade verworven. Daarom, om Hem worden ellendigen die tot de Heere roepen uit hun benauwdheid verlost. Leerde u dat geheim van de verlossing uit benauwdheid kennen? De Heere verlost ellendigen uit vrije ontferming om het werk van Christus.

De vraag behoeft niet gesteld te worden of u kennis hebt aan ellende, want ieder deelt er in meerdere of mindere mate in. De vraag is wel op zijn plaats of u de oorzaak van de ellende leerde kennen n.l. de scheiding van God door de zonde. Leerde u uit die diepte in schuldverslagenheid tot de Heere roepen? Vooral ook, leerde u die van God gegeven

Van de administratie

De afgelopen weken stonden in het teken van de vakantie. We hebben het kunnen merken. Wat betalingen betreft was het rustig. Aan giften werd f 35,- ontvangen. Maar wat de nieuwe abonnees betreft was het gelukkig niet rustig. We konden en mochten er 20 noteren. Heel hartelijk dank en laten we allen trachten het aantal abonnees van ons blad te vergroten. 29 augustus hopen we elkaar weer op de bekende plaats in Kampen te ontmoeten. Heeft u abonnees op te geven, wilt u nog abonnementsgeld betalen of heeft u klachten, kom gerust even naar ons toe. Bovenal hopen we dat de Heere deze dag nog wilt zegenen voor jong en oud.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

A.B.

Van de Redactie

1. Vandaag over veertien dagen zal D.V. het volgende nummer van dit blad verschijnen, dus op donderdag 3 september a.s. Dat is dus kort na de Ontmoetingsdag te Kampen. Daardoor zal het niet mogelijk zijn reeds in dat nummer een volledig verslag van die dag op te nemen. Maar in elk geval hopen we daaraan in ons blad de nodige aandacht te besteden. Van meer belang is, dat men zelf naar Kampen komt. In dit nummer staat de laatste opwekking om de ontmoetingsdag bij te wonen.

2. We ontvingen voor de school van Dundas en Hamilton per giro een gift van f 100,- van mej. D. te L. en per bank een bedrag van f 895,45 als collecte van de kerk van Scheveningen. Wat een verrassingen. Hartelijk dank. In verband met ons verblijf in Canada kunnen we thans niet meer vermelden. Dat hopen we D.V. later te kunnen doen.

B.

Borg kennen, die in alle benauwdheid van ellendigen mede benauwd is? Daar komt het op aan.

Ellendigen worden niet verlost om wat zij zijn voor de Heere, maar om de gerechtigheid om het bloed van het Lam. Daarom zullen zij eens, volkomen van alle benauwdheid verlost, ingaan in de volmaakte bevrijding en loven 's Heeren heerlijkheid.

Wijlen Ds. P. Sneep.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 62.

HOOFDSTUK V.
Artikel I (vervolg).

Het gaat in dit eerste artikel van hoofdstuk V, „van de volharding der heiligen”, over de heerschappij en slavernij der zonde, in de wedergeboorte begonnen en die na het sterven eerst ten volle haar voltooiing zal bereikt hebben. Want, zo lezen we in het artikel, **hier** in dit leven is er nog de werking van het vlees en van het lichaam der zonde, waarmede Gods kind nog te doen heeft tot zijn smart.

Want naar de innige begeerte van zijn hart zou het als 't ware **volmaakt** voor God willen leven. Maar het moet nog zo dikwijls met de dichter van psalm 119 smeken:

„En wordt mijn vlees door 't kwade licht verrast,
Ai, laat het mij toch nimmer overheren.”

En waarom wil het volkomen voor God leven? Wel, omdat het naar Gods eeuwig voornemen tot de gemeenschap van Zijn Zoon, de Heere Jezus Christus, is geroepen! En nu wordt die gemeenschap met Christus juist zo belemmerd door de werkingen van het vlees en van het lichaam der zonde! En dat smart het zo.

Christus heeft de Zijnen dus in principe verlost van de heerschappij en slavernij der zonde. Ja, die heerschappij der zonde is metterdaad een slavernij! Zij is een ontzagge-lijk zwaar juk, waaronder de mens eens voor eeuwig bezwijkt, indien hij er hier niet van verlost wordt. En 't ergste is, dat de mens dit zware juk niet gevoelt, ja, dat hij nog kan menen..... vrij te zijn.

Van de Laodicezen getuigde Christus: „Want gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt.” (Openb. 3 : 17).

We kunnen de slavernij der zonde vergelijken met de slavendienst van Israël in Egypte en later in Babel.

De mens is gebonden door de heerschappij der zonde, terwijl hij toch meent „vrij” te zijn. Dat is juist de sluwe taktiek van de duivel, aan wiens heerschappij wij ons hebben overgegeven bij de val in het paradijs. 't Ergste is, dat hij het de mens toch zo aanlokkelijk kan voorstellen, wat betreft de dienst der wereld en van het vlees. We denken vooral aan onze jonge mensen. Wat zijn er vandaag allerlei mogelijkheden daartoe. En dat moeten we niet alleen zoeken bij hen, die met de godsdienst gebroken hebben en zich uitleven, maar ook helaas bij onze kerkelijke jeugd. Nog wel naar de kerk gaan (één keer is blijkbaar wel genoeg) en naar de catechisatie gaan, dat moet ik; maar verder: en waarom mag je niet eens..... en vul dan maar in, wat men geen zonde vindt zoals allerlei vermaken van de wereld-dienst. En dan denken we hier ook aan de vele verleidingen en gevaren in de vakantie-tijd.

Wat is het toch bijzonder noodzakelijk onze jeugd hierop te wijzen en zulks niet te doen met de knuppel in de hand, maar in alle ernst der liefde.

Ja, hoe nederbuigend komt de Heere Zelf dit te doen met 't:

„Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan?..... „Neigt uw oor en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven.”

Maar moeten zij, die van de heerschappij der wereld en der zonde verlost worden, en dus breken met de wereld en haar begeerlijkheden, zich ook helemaal losmaken van de „natuurlijke” dingen, ja, zich geheel afwenden daarvan?

O neen! Dat stellen wel de „Dopersen” zo. Volgens hen behoort het alles tot het rijk van de duivel.

Nu is het wel waar, dat de duivel zijn verdervende invloed doet gelden in Gods werken, maar volgens Gods Woord zijn de natuurlijke dingen op zichzelf **geen** zonde en niet verwerpelijk. Wel dienen we die dingen goed te onderscheiden. Paulus schrijft in I Korinthe 7 : 29-31:

„Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is; (hij bedoelt de tijd vóór de wederkomst) opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende; en die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die lopen, als niet bezittende; en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende. Want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.”

De apostel heeft hier het oog op het laatste der dagen. Hij bedoelt met „de gedaante der wereld” haar lotgevallen, haar geschiedenis. „Gaat voorbij”, dat wil zeggen: deze wereld wordt **oud**! Haar geschiedenis heeft haar taak volbracht.

Het beeld, wat de apostel bedoelt, is treffend genomen, namelijk: wanneer „het zaad gezet is, kan de plant afsterven.”

Tot de **komst** van Gods koninkrijk hebben alle dingen moeten medewerken! Wie dus allèen leeft voor al het aardse, dat is voor al het tijdelijke, zal alles moeten achterlaten. En „wie redt zijn ziel van 't graf?”

Gelukkig zijn zij, die, na het rechte gebruik van de tijdelijke dingen en deel hebben gekregen aan de eeuwige heilgoederen, mogen ingaan in de eeuwige zaligheid, hun bereid vóór de grondlegging der wereld en verworven en geschonken door Christus!

Daarvan mocht David eens getuigen:

„Maar na de dood is 't leven mij bereid.
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.”

Ja, dat zijn zij, die deel hebben gekregen aan de „verlossing van de heerschappij en slavernij der zonde!”

Zij hebben ingezien, wát die heerschappij der zonde is en wàar in die hen zal doen ondergaan. Dat heeft hen doen vluchten met hartelijk berouw tot de Troon der genade.....zij zijn niet beschaamd geworden vanwege het wonder, dat die heilige God te doen wil hebben met zulke „slaven der zonde!” Wat hen een „lust” was, werd een „last” en wat hen een „last” was, werd hen een „lust”, een hartelijk vermaak in de dienst des Heeren!

Is dat ook zo bij u mogen worden, lezer(es)? De Heere geve het.

Dan wordt ook de gemeenschap met Christus onmisbaar en dierbaar. Waarom? Omdat de Heilige Geest ook leert verstaan, dat de zonde „zonde voor God is”, ja, „schuld” is, die betaald moet worden!

Zij komen voor de vraag te staan:

„Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?” (Zondag 5 Heidelb. Katech.).

En dan is het antwoord schijnbaar hard, doch heilzaam: „God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede.”

Nu ligt in de vraag reeds opgesloten, dat de Heilige Geest niet alleen leert de strafwaardigheid van de zonde te erkennen, maar ook dat die verdiende straf **doorgang** moet hebben. Er staat: „kunnen ontgaan”, d.i. „er onderuit komen” en..... „wederom tot genade komen.”

Maar zal dit zo maar kunnen plaats hebben? Neen! Dan moet er **eerst betaald worden**, hetzij door iemand zelf, of door een ander.

Het eerste is onmogelijk, al probeert men het wel. Het gaat bij dezulken net eender als bij de bloedvloeiende vrouw. Zij had eerst overal genezing gezocht, maar nergens baat gevonden. Totdat zij hoorde van de enige en volkomen Medicijnmeester, de Heere Jezus Christus, bij Wien zij genezing mocht vinden en bovenal vrijmaking van de Levitische wet vanwege haar onreinheid.

Welnu! Zou er verlossing kunnen plaats hebben van de „heerschappij en slavernij der zonde”, dan moest er dus **eerst betaling** voor de zonde geschieden. En dat heeft Christus voor al Zijn schuldige volk gedaan! Door het geloof wordt de troost en zekerheid hiervan ervaren, en langs de weg van 't: „Zilver of goud heb ik niet, maar hetgeen ik heb, dat geef ik u: in de naam van Jezus Christus, de Nazarener, sta op en wandel!” dat was het antwoord van Petrus aan de kreupele bedelaar bij de schone poort des tempels.

Nu gaat het hier in artikel I van hoofdstuk V van de D.L. over de „VOLHARDING DER HEILIGEN”. Dat betreft nu het **werk** van Christus: de verlossing van de heerschappij en slavernij der zonde. Die is op zichzelf **volkomen**!

Daar behoeft niets aan toegegaan te worden. „De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan, ook ziet Gij geen van hunne zonden aan”. (Psalm 85 : 1) Maar nu zegt artikel I: „Doch Hij verlost hen in dit leven niet ganselijk van het vlees en het lichaam der zonden.”

Enerzijds heerst de zonde niet meer over Gods kinderen. Maar wel blijft in hen de nàwerking van het „vlees”, van „het lichaam der zonde”. Want Gods kind is een „tweemens” geworden. Het heeft een „nieuwe natuur” gekregen; en nu is wel de „oude” natuur in beginsel gedood, maar deze blijft toch nog nawerken. We kunnen die nàwerking vergelijken met de „stuip trekken” van een gedood dier.

Artikel II, dat volgende keer D.V. aan de orde komt, spreekt van de „dagelijkse zonden der zwakheid” en van de „gebreken aan de allerbeste werken der heiligen”, zoals die ook blijken bij de Bijbelheiligen, als een „vallen” in de zonde. En nu betreft die verlossing van de heerschappij en slavernij der zonde het volkomen **werk** van Christus, zich openbarend in „verwerving” en „toepassing” door de Heilige Geest.”

En nu leren de Remonstranten, dat er een **afval** mogelijk is bij Gods kinderen alsoo dus een uitvallen uit de staat der genade.

Dit betekent dus ook, dat zij het GODS-

WERK, in Gods kinderen verheerlijkt, geheel **krachteloos** maken. Is dat niet Godonterend en Zijn deugden aanrandend? Maar wordt ook hiermede niet de rijke **troost** ontnomen van Gods kinderen, namelijk dat hun zaligheid daardoor op geheel losse schroeven komt te staan?

Neen, dat kan niet. „Want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk”, zo getuigt de Heere Zelf bij monde van de apostel in Rom. 11 : 29. En..... wat God bemint, bemint Hij **eeuwig**!

„k Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken.

't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken!”

Dr.

v.L.

Uitnodiging

tot bijwoning van de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van BEWAAR HET PAND, D.V. te houden op zaterdag 29 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te **Kampen** aan de 2e Ebbingestraat.

Het programma luidt als volgt:

Morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom te Meerkerk

spreker: Ds. H.C. van der Ent te Dordrecht-centrum

slotwoord: Ds. A. Baars te Urk

PAUZE

Middagsamenkomst, aanvang 2 uur:

opening: Ds. P. Beekhuis te Rotterdam-Kralingen

spreker: Ds. P. van Zonneveld te Doornspijk

slotwoord: Ds. M. Vlietstra te Bunschoten

Onder de zegen des Heeren kan het een goede dag worden, waarop ouderen en jongeren elkaar in Gods gunst mogen ontmoeten.

Er zal weer gratis koffie en frisdrank zijn. Er zal een boekentafel zijn, zodat liefhebbers daar in de pauze en voor en na de samenkomsten hun inkopen kunnen doen. Wellicht is dan ook verkrijgbaar het nieuwe boek van Ds. Van der Ent over Filemon en ook de bundel preken van Ds. P. Sneep over het leven van David.

B.

BEVESTIGING EN INTREDE ds. G. Hamstra te Elburg

In ons vorige blad hebt U kunnen lezen hoe op 7 juli j.l. ds. G. Hamstra afscheid nam van de gemeente Alphen a.d. Rijn, wegens vertrek naar Elburg. Op 4 augustus j.l. vond in Elburg plaats de bevestiging 's middags door ds. H. van Leeuwen en 's avonds de intrede van ds. G. Hamstra. 's Middags sprak ds. van Leeuwen over Joh. 3 vers 29: „Die de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend des Bruidegoms, die staat en Hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des Bruidegoms. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld geworden.” Ds. van Leeuwen ontvouwd een drietal gedachten over **de vriend des Bruidegoms**, n.l. 1. zijn zending, 2. zijn werk, 3. zijn plaats. Oudtijds was het wel de gewoonte, dat de aankomende bruidegom niet zelf op zoek ging naar een bruid, maar dit werd overgelaten aan b.v. een vriend. Denk aan de geschiedenis van Eliëzer, die voor Izak een vrouw zocht. Deze werd dus gezonden door de bruidegom om voor hem een bruid te verwerven. Zo zendt de Hemelse Bruidegom Zijn dienstknechten uit om Zijn zwarte bruid te verwerven en tot Hem te brengen. Hij komt Zijn knechten daartoe roepen. Welk een voorrecht, ook voor de gemeente Elburg. Johannes de Doper was ook zulk een vriend van de Bruidegom. Hij mocht wijzen op het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt. **Het werk** van de vriend des bruidegoms was te vertellen aan de bruid, wie de bruidegom is, zijn afkomst, zijn persoon, zijn karakter. Zó mogen ook Gods knechten uitgaan en vertellen over die Hemelsche Bruidegom, de Schoonste der mensenkinderen, genade is op Zijn lippen uitgestort. Hij, Die het geen roof behoefde te achten, Gode evangeliek te zijn, heeft de plaats van een zwarte bruid willen innemen. Ook mogen Zijn knechten vertellen over Zijn klederen, de klederen des Heils en de Mantel der Gerechtigheid. Ook heeft die Bruidegom een hof, en zegt Hij, Uwe vrucht wordt uit Mij gevonden.

Zo wordt het hart van de bruid ingenomen.

In zichzelf is zij enkel zwartheid, daarom is een ontdekkende prediking nodig, maar de Heere trekt die bruid met koorden van goedertierenheid: „Ik heb U liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik U getrokken.....” **De plaats** van de

Bruidegom; als vanouds de vereniging plaats vond tussen de bruid en de bruidegom, trok de vriend zich terug en was daar niet bij. Zo is het ook met Gods knechten. Ook Johannes de Doper getuigde: „Hij moet wassen, maar ik minder worden”. O, wat heeft hij dat moeten leren als hij zelf later in de gevangenis komt. Wat zal echter straks die vereniging van bruid en Bruidegom wezen..... Dan zullen we altijd bij den Heere zijn.

Mochten er ook uit Elburg velen tot die bruidskerk verworven worden en dat Zijn dienstknecht daartoe gebruikt mocht worden. Na de preek werd gezongen Ps. 45 : 7, waarna overgegaan werd tot bevestiging van de nieuwe Dienaar des Woords.

Na de bevestiging sprak ds. van Leeuwen tenslotte nog enkele persoonlijke woorden tot ds. Hamstra en zijn gezin, ook namens kerkeraad en gemeente, waarna ds. Hamstra staande werd toegezongen Ps. 132 : 6 en 10. 's Avonds opende ds. Hamstra zijn intrededienst met het zingen van Ps. 122 : 3. Zijn intredetekst koos hij uit Zach. 4, vers 6b: „Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HEERE der heirscharen”.

Ds. Hamstra tekende allereerst de tijd, waarin Zacharia de profeet leefde. Wat was Zacharia teleurgesteld over de weinige belangstelling welke er in die dagen was voor de dienst des Heeren, de tempelbouw. Men dacht eerst aan hun huizen om diè te bouwen. Immers het volk was zojuist teruggekeerd uit ballingschap.

Ach, de eerste tempel van Salomo was verwoest en er waren geen goede bouwlieden meer zoals Salomo.

Wat kwam de jonge Zacharia tot ontdekking, dat er geen hartewerk was voor de dienst des Heeren.

En nu komt de Heere te getuigen, dat de door Zerubbábel te bouwen tweede tempel toch heerlijker zal zijn als de eerste tempel van Salomo, want Christus zal daar vertegenwoordigd zijn en dat alles niet door kracht noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden. Daarom veracht de dag der kleine dingen niet.

Christus zal Zijn Geest uitstorten op alle vlees. Wat krijgt Zacharia in het nachtgezicht een bemoediging. Eerst vraagt hij: Wat zijn deze dingen? Wat een ootmoedige gestalte bij Zacharia. Hij weet het niet. Dat geldt ook voor ambtsdragers, ook zij weten 't dikwijls niet. In het nachtgezicht ziet Zacharia een gouden kandelaar en twee olijfbomen daarnaast. De kandelaar is het symbool van de Kerk, welke toch als een licht moet schijnen. Wat kwam er een olie in die kandelaar. Dat wijst op overvloed bij de Heere. Wil de Kerk licht geven, dan is nodig het verlichtende werk van de Heilige Geest, en dat tegen alle vormendienst. De kandelaar was geheel van goud, zulke in tegenstelling tot b.v. het reukaltaar, welke met goud overtrokken was. Dat wijst op de heerlijkheid en schoonheid van de Kerk des Heeren. Waar is die heerlijkheid dan in gelegen? In de Koning van de Kerk.

Die betaalde alles voor de Kerk. Welk een schoonheid in Zijn Persoon, in Zijn omwandeling. Welk een liefde voor de zwakken, zieken en kreupelen. Zijn handen uitgebreid de ganse dag tot een wederstrevig volk. Welk een heerlijkheid ligt er in Die Gekruisigde Zaligmaker, in Zijn armoede en grote nood. Hij heeft de bruid tot Zich genomen, van nature dood in zonden en misdaden. Want *de mens ligt geheel machteloos. Het aanbod van genade legt niet iets in de mens, want juist zijn machteloosheid is de beste voorbereiding voor het evangelie.* Te moeten en niet te kunnen en te kunnen en niet te willen.

Een drieëinig God moet er aan te pas komen. Ook in de kerk moet geleerd worden, niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest..... Niet door dit of dat te doen, kunnen we de kerk bevorderen, niet door menselijke kracht. Wij moeten met onze machteloosheid tot de Heere gaan, en zeggen „Heere, zonder U durven we het niet te doen”....., dan valt de mens er buiten. Die gouden kandelaar was immers Gods werk. Wij zijn alleen maar instrumenten. Als wij het dan moeten opgeven, begint de

Heere. Dan gaat de Heere zorgen voor het matriële, maar ook voor het inwendige. Hij zal niet laten varen het werk Zijner handen. De Heilige Geest hebben we nodig. Hij kan de hardste harten verbreken. Hij doet ons zondaar zijn. Hij kan ons bidden leren. Als de Heilige Geest werkt, worden we bang voor zelfbedrog. Hij maakt ons arm en naakt, zodat we niet weten hoe verlost te worden, maar op Zijn tijd komt de Heere die Christus te openbaren. Wat is Die Koning dan heerlijk, dan mogen we weer in Gods gunst delen, dan gaan we Gods deugden roemen. Zonder Die Geest zien we geen gepastheid, dierbaarheid en noodzakelijkheid in Die Christus, en voelen we onze afhankelijkheid niet van Hem. Zonder Die Geest kunnen we het Woord niet verstaan, en worden we geen arme zondaren. We kunnen wel bespreken, dat we zo afhankelijk zijn, maar we moeten het ervaren! „Ik zal uitstorten”, zegt de Heere, wat is er een overvloed bij de Heilige Geest. Op zichzelf ziende, onbekwaam, niet wetende hoe de gemeente van Elburg te leiden en er te preken. Daarom hoe nodig een biddende gemeente ook voor haar predikant. Na de preek liet ds. Hamstra zingen Ps. 84 : 3, waarna als eerste spreker het woord voerde de oud-herder en leraar van de gemeente Elburg, tevens bevestiger van ds. Hamstra, ds. H. van Leeuwen.

Tweede spreker was ds. Westerink uit Urk namens de classis Zwolle.

Tenslotte voerde nog het woord ouderling Docter van de gemeente Elburg namens de kerkeraad en gemeente.

Deze liet ds. Hamstra biddend toezingen Ps. 25 : 2.

Hierna sprak ds. Hamstra woorden van dank uit. Tot de aanwezigen behoorde ook ds. A. Baars uit Urk, welke D.V. naar de gemeente Dundas zal vertrekken. Deze gemeente in Canada heeft ds. Hamstra voor zijn vertrek naar Alphen a.d. Rijn mogen dienen. Ook ds. P. van Zonneveld uit Doornspijk, welke helaas niet aanwezig kon zijn, werden woorden van veel waardering toegesproken voor het werk, dat hij als consulent van de gemeente Elburg heeft mogen doen.

Hierna werd als slotzang gezongen Ps. 62 : 8.

Ná de dienst maakten velen van de gelegenheid gebruik met ds. Hamstra en zijn gezin kennis te maken.

ZIJN VERBOND EN WOORDEN

6

Waar moet men hen zoeken, die werkelijk een levende geloofskennis hebben van de drie stukken nodig te weten tot zaligheid? Gelukkig zijn er, die op de leerschool des levens gebracht zijn en zijn er ook, die onderscheiden kunnen vertellen van wat de Heere hen op die leerschool heeft geleerd. Maar dat getal is niet zo groot. Het zou er anders wel anders in de kerk uitzien.

Prof. de Bruin wijst er op, dat vele verbondskinderen niet zalig worden. We vinden dat ook in de Schrift. En als we enigszins kunnen zien hoe het er met de kerk in haar openbaring voorstaat, dan komt de vraag naar voren: waar is die geestelijke kennis, die de zaligheid inhoudt?

Als we de onderscheiding tussen tweeërlei kinderen des verbonds laten vervallen zijn we op een hellend vlak. Dan zou de Heere de zaligheid beloven, aan hen die niet zalig worden. Dat kan niet. We moeten vervallen tot een verbondsautomatisme, al wil Prof. van 't Spijker daar natuurlijk niet aan.

Hij schrijft op blz. 43:

Ongeloof en onboetvaardigheid maken het doopvont tot een zondvloed en tot een plaats van een verschrikkelijk oordeel. Alleen Gods grote barmhartigheid redt en bewaart daaruit. En daartoe wordt nu de Heere aangeroepen in dit gebed: opdat de gemeente droogvoets door het oordeel heengeleid zou worden. Dit is slechts mogelijk, wanneer de Heere zijn beloften vervult. En daarom wordt nu gebeden. Wie het gebed aandachtig leest, zal opmerken, dat alles, wat God beloofd heeft, nu van Hem gevraagd wordt. Gods beloften zijn rijk. Ze zijn vast. Maar zij bevorderen geen automatisme. De Heere wil gebeden zijn! Gebeden wordt om Gods genade. En die genade is hier heel bijzonder de genade van de Heilige Geest.....

Maar we zouden willen vragen: wie bidden daar recht om? Toch alleen, die door Gods Geest bearbeid worden. Bij Prof. van 't

Spijker is dit gebed al vanzelfsprekend, omdat hij zijn uitgangspunt neemt in levende geloofskennis.

Als we nog eens nalezen wat Prof. de Bruin schreef zullen we zien, dat hij het zwaartepunt anders legt. Bij hem is er geen sprake van een onvoorwaardelijke belofte. Wat de Heere aan Zijn kerk belooft vervult Hij naar Zijn welbehagen. Bij de gedachtegang van Prof. van 't Spijker kom ik er niet uit. Dan zijn er mensen aan wie de Heere de zaligheid beloofd heeft, die toch niet de zaligheid verkrijgen. Die conclusie menen we althans te moeten trekken.

We willen er van afzien om het hele boek, dat op zichzelf getuigenis aflegt van het kerkordelijk inzicht van deze professor, te bespreken. Dat is ook niet nodig. Het gaat om de gedachten, om de tendens, die er uit spreekt.

De gedachten van de schrijver werken natuurlijk door op het gebied van het afleggen van belijdenis des geloofs en de gang naar het Heilig Avondmaal.

Over het afleggen van belijdenis zijn kerkelijke uitspraken, maar die kunnen niet maken, dat iemand op een rechte wijze belijdt. We lazen eens van een predikant die dacht dat er op de honderd mensen die belijdenis aflegden misschien maar één was, die het met zijn hart deed. We willen niet over een aantal of percentage gaan twisten, maar we zijn het er wel mee eens, dat voorzover we daarover mogen oordelen er maar weinigen zijn, die oprecht met het hart belijdenis des geloofs afleggen. Moeten anderen dan door de kerkeraad van het afleggen van belijdenis geweerd worden? En als een kerkeraad zo zou handelen en van jaar tot jaar niemand zou toelaten tot het doen van belijdenis, wat dan? De kerkeraden kunnen in de praktijk niet anders doen dan toelaten.

Op blz. 81 zegt Prof. van 't Spijker:

Men kan niet ontkennen, dat de gereformeerde kerken op deze manier zeer bewust voor een kerkordelijk model hebben gekozen, dat eeuwenlang typisch zou blijven voor de gereformeerde traditie. Het is een structuur van de kerken, die geen „open avondmaal” kent. Maar die evenmin gekarakteriseerd wordt door een avondmaalspraktijk, die in feite de gemeente weer opsplijt en aan de eenheid in Christus te kort doet. De achtergrond is heel duidelijk die van de pastorale zorg voor de gehele gemeente. Haar geldt het bevel van Christus: Doe dat tot mijn gedachtenis. Om haar tot die geloofsgehoorzaamheid op te voeren is er heel de herderlijke dienst die het lichaam van Christus in levende, geestelijke kracht wil laten functioneren. Men kan het éne brood niet breken, dan in de éne gemeente. Men kan de éne beker niet zegenen dan tezamen als het éne lichaam des Heeren, dat leeft van het vergoten bloed. Men moet wel weten wat men doet, wanneer men de avondmaals-tafel zo uit het centrum van de gehele gemeente verwijdt en haar slechts openstelt voor enkele „ingewijden”. Onderscheidt men dan nog wel het lichaam des Heeren?..... Hier zit kennelijk achter de gedachte, dat degenen die belijdenis aflegden ook te beschouwen zijn als kinderen Gods. In verbondsmatige zin is dat zo. Prof. de Bruin schrijft daar over. Maar hij wijst er ook op, dat niet die alleen ook kinderen Gods zijn in de engere zin van het woord. Het avondmaal is voor hen, zonder enige uitzondering. In de praktijk is daarom trent in gemeenten waar deze zaken recht onderscheiden worden, geen moeite. Er kan iemand uit schuchterheid afblijven en een ander kan uit vrijpostigheid aankomen, maar dat is niet vrucht van een bepaalde opvatting van het Heilig Avondmaal. De kerk is niet gediend met volle en vele avondmaaltafels, als het levende geloof gemist wordt en het is te vrezen dat velen dit geloof missen.

Doop - belijdenis - avondmaal. We kunnen aan het verband vasthouden maar we moeten daarbij de realiteit in acht nemen. Anders komen we op een dwaalspoor en misleiden we onszelf en anderen.

Er zijn altijd mensen geweest, die op een rechte wijze belijdenis hebben afgelegd. Die zullen er blijven ook, want het werk des Heeren gaat door. Maar ach, hoevelen gaan gemakkelijk naar het avondmaal. We horen er wel eens van, hoe werelds gekleed men soms aankomt. En hoe is de levenswandel in de week? En hoe vaak komt het voor, dat men zelfs bij de nabetrachting verstek laat gaan!

Dat kan mede in de hand worden gewerkt door een sluitende beschouwing, maar die geen rekening houdt met de praktijk.

Als aan vele avondmaalsgangers gevraagd zou worden, welke waarde een avondmaalsbediening voor hen heeft, zouden ze daarop geen antwoord kunnen geven, althans geen antwoord waaruit zou blijken, dat ze een geestelijke zegen hadden genoten.

Maar vraag het eens aan die z.g. ingewijden, aan hen die de Heere in waarheid vrezen, dan kan men horen wat de Heere hen deed ondervinden. Vele malen hebben we kinderen Gods horen gewagen van de grote waarde die zij hechten aan de inzettingen des Heeren, ook aan het Heilig Avondmaal.

Het is niet juist te denken, dat geweerd zouden worden degenen die geen verzekerd geloof hebben. We zouden uit vroeger en later tijd voorbeelden kunnen noemen van jonge en oudere mensen, die zonder een verzekerd geloof door de Heere vervrijmoedigd werden om toe te treden tot de dis en niet beschaamd werden.

Hierbij willen we het laten.

Nog een paar opmerkingen willen we maken. Op blz. 41 zegt de schrijver, dat de catechismus zegt dat de Heilige Geest het geloof werkt door het Woord en dat Hij het sterkt door dat zelfde Woord, en door het gebruik van de sacramenten. Letterlijk zegt antwoord 65: Van de Heilige Geest, die het geloof in onze harten werkt door de verkondiging des heiligen Evangelies, en het sterkt door het gebruik van de sacramenten. Op blz. 57 lezen we: Zij is een daad, veelal een afsluitende daad van gehoorzaamheid des geloofs, die in moderne charismatische kringen verzegeld gaat van de doop met de Heilige Geest. Moet dat niet zijn: vergezeld gaat.....?

B.

Om hét Liedboek

2. Eén en ander tot opheldering.

We hadden het de vorige keer over de opmerkingen en wensen, die door de kerken gesteld kunnen worden t.a.v. 't rapport over het lied in de eredienst. Gesteld werd: deze opmerkingen en wensen gelden niet de vraag of het verantwoord is andere liederen dan psalmen en berijmde schriftgedeelten te zingen. U kunt zich - dit lezende - afvragen: is dat niet tévéél gezegd? Wie de uitspraak van de laatste synode even vluchtig leest, kan tot deze vraag komen. Staat het niet onder 9) duidelijk, dat het deputaatschap kan verwachten, dat er reacties uit de kerken komen over het al-of-niet-zingen van gezangen? Het is daarom goed dit gedeelte van de uitspraak eens nader te bezien. Op blz. 57 van „Eenstemmig” vindt u de bedoelde regels. We nemen ze terwille van de lezers even over: 9) aan deputaten op te dragen een definitieve beslissing ten aanzien van het gebruik van schriftgetrouwe liederen voor te bereiden, en voorstellen te doen aan de Generale Synode 1983; de inhoud van de voorstellen, die deputaten zullen doen aan de komende synode, zal afhankelijk zijn van: 1) de reacties uit de kerken; 2) de realiseerbaarheid van het onder 6a) en d) genoemde - dat wil dus zeggen van een eigen liedbundel; 3) de eenheid van de kerken.

Zie het maar, kan nu gezegd worden: er is nog geen definitieve beslissing gevallen of er gezangen mogen worden gezongen! Eerst moeten de reacties uit de kerken gehoord worden en moet in de door de deputaten gedane voorstellen rekening gehouden worden met de eenheid der kerken. Dan blijft dus de weg nog open tot 1983 om bezwaar te maken tegen de mogelijkheid van het zingen van gezangen.

Dan lezen we dit gedeelte van de uitspraak verkeerd. Allereerst wordt dan voorbij gegaan aan het begin van de uitspraak over deze zaak. De synode besloot uit te spreken:

- 1) dat de Heilige Schrift het zingen van liederen, die niet rechtstreeks berijmde schriftgedeelten zijn, niet verbiedt.
- 2) dat in het licht van de uitspraken van de kerk naar eis van de Heilige Schrift zeer grote voorzichtigheid betracht dient te worden.
- 3) dat op grond van bovenstaande daarom in de eredienst een aantal schriftuurlijke liederen alleen dan kan worden aanvaard, mits aan de volgende bepalingen wordt voldaan enz.

Ieder, die leest zal moeten toestemmen: Het besluit is genomen, dat er schriftuurlijke liederen buiten de psalmen en directe schriftberijmingen gezongen mogen worden. Het is niet anders. Alle beperkende bepalingen ten spijt, die zelfs uitsluitende bepalingen zijn: over de vraag al-of-niet is in wezen beslist. In het artikel van ds. M.C. Tanis in het blad van 11 december 1980 is dat terecht zo geschreven.

Dán: als er in 9) gesproken wordt van een definitieve beslissing, dan moet u het goed lezen: er staat niet: een definitieve beslissing over de mogelijkheid van schriftgetrouwe liederen, maar een definitieve beslissing over het gebruik van schriftgetrouwe liederen.....

Het gaat daar over de vraag: welke liederen zullen gebruikt worden? Zelfs is het mogelijk, dat de reacties uit de kerken de deputaten tot bepaalde voorstellen zullen brengen over het „hoe” van het gebruik. Maar in alle gevallen blijft de principiële vraag gepasseerd. Het is immers vanzelfsprekend dat deputaten zich houden aan de besluiten van de Generale Synode. Ze kunnen zeggen over opmerkingen, die gemaakt worden tegen de principiële uitspraak: „we zullen ze doorgeven”, maar ze kunnen er in wezen niets mee doen.

Ik zou het kunnen begrijpen, dat iemand dit schrijven vervelend vindt. Als er één het vervelend vindt, dan ben ik het allereerst zelf. Het is al geen plezierige bezigheid synode-besluiten te bespreken in een blad. Het formele, dat nu eenmaal kenmerk is van zulke besluiten, trekt al vast niet aan. We zijn liever met stichtelijker zaken bezig. Maar het is toch goed te weten waar we aan toe zijn, onafhankelijk zelfs nog van de vraag, hoe we over de zaak denken. Daarbij ben ik er diep van overtuigd, dat deze zaak 't waard is. Het gaat hier niet om de vraag of iemand een gezang mag zingen of niet. Wie die opmerking maakt: wat geeft het nu, dat er een gezang gezongen wordt; er zijn toch ook goede gezangen!, heeft nog weinig van de eigenlijke achtergrond van de bezwaren verstaan van hen, die alleen in de eredienst de directe berijming van Gods Woord wensen.

Het is zo, dat na de uitspraak van de laatste synode dit spoor duidelijk verlaten is. Dat heeft mij beziggehouden toen ik als deputaat mede over deze zaak moest oordelen. Dat heeft mij nog meer beziggehouden, toen de zaak besproken werd ter synode en het beslissende besluit viel.

Er is ook iets anders, dat me deed besluiten enige artikelen over deze zaak te schrijven. Het is me opgevallen, dat in meerdere gemeenten een vervolg op dit besluit eigenmachtig is gemaakt. De synode van 1977 sprak het uit, „dat de kerken zich intussen houden zullen aan wat in art. 69 K.O. is bepaald”-dus: aan het enkel zingen in de eredienst van psalmen en berijmde schriftgedeelten. Nog kort vóór de laatste synode zeiden afgevaardigden op een classisvergadering, die een gemeente vertegenwoordigden waar men van tijd tot tijd gezangen zingt: ze komen er toch, er is een deputaatschap voor! En de laatste maanden blijkt het dat er gemeenten zijn, waar men nader moed uit het besluit van de laatste synode heeft gekregen. Ik kan me begrijpen, dat er zijn die zich afvragen wat voor betekenis besluiten van een synode hebben. Immers ook nu sprak de synode in deze zin onder 10) uit te spreken dat intussen art. 69 van de kerkorde in de huidige redactie gehandhaafd blijft. Zo lang er dus geen andere liederenbundel is zijn de kerken gehouden om psalmen en berijmde schriftgedeelten te zingen. En niet om hun eigen gang te gaan. En het is daarbij ook nog te vrezen dat die eigen gang ook nog een andere is dan in het rapport aangewezen.

Nog altijd blijf ik van mening, dat er maar één weg is: terug naar vóór het besluit. Dat moeten de kerken en de deputaten weten. Anders heeft de meest goed bedoelde reactie geen zin. De wissel is verlegd en de trein gaat door, misschien heel langzaam eerst, maar hij gaat door. Het gaat uiteindelijk om het blijven bij een praktijk, die diepere wortels heeft als velen oppervlakkig menen. Dus niet of we voor of tegen een gezang zijn op zichzelf.

D. Slagboom.

VOOR DE JEUGD Het Zonnekind. 16

Beste Jongelui!

„Toen zeide Manoah tot de Engel des HEEREN: Laat ons U toch ophouden en een geitenbokje voor Uw aangezicht bereiden”.

Richt. 13 : 15.

We hebben Manoah en zijn vrouw aange troffen in onderhandeling met de Engel des HEEREN. Doch als zodanig was Hij nog steeds voor hen verborgen. Zij zagen tot nu toe niets méér in Hem dan een gewoon mens, die een boodschap van God hen overbracht. Dat is natuurlijk op zichzelf al groot. Een andere vraag is, of het door ons ook als een groot gezien wordt, wanneer we met een dienstknecht van God te maken hebben.

Het is waar: er zijn er heel veel die zich voor dienstknechten van God uitgeven, terwijl zij nooit door God in dienst genomen zijn. Dat is ook niet een zaak, die alleen nu aan de orde is, doch dit is al een heel oude kwestie.

Want in het Oude testament komen wij het herhaaldelijk tegen dat er profeten waren die niet door God waren geroepen. Het waren valse profeten. In het nieuwe testament komen we dezelfde dingen tegen. Leraars die valse leringen verkondigen, waardoor de hoorders misleid werden. En dat voor een eeuwigheid. Dat is altijd het diep ernstige van de zaak. Je kunt in natuurlijk opzicht bedrogen worden. En niemand vindt dat prettig. Bijvoorbeeld: Wanneer men je iets verkoopt voor goud, terwijl het in werkelijkheid maar namaak is, dan voelt een ieder zich zwaar genomen en dreigt hij in alle staten te geraken. De schade die men daardoor leidt is echter van materiële aard. Het doet je ziel als zodanig geen schade.

Nu dat ik dat zo schrijft, moet ik mij zelf eigenlijk al weer corrigeren. Want als men door „in alle staten te geraken” zonde doet, dan doet men natuurlijk zijn ziel wél schade aan. Want de schuld, die toch al onbetaalbaar is, wordt er alleen maar groter door. Wie op al deze dingen acht geeft, wordt steeds weer er bij bepaald hoe nauw het allemaal uitgaat in geestelijke zaken.

Doch de welwillende lezer begrijpt ons wel, dat het verlies van geld en goed van andere aard is, dan het verlies van de ziel. En dat bedoelen we te zeggen.

Door misleiders is er al heel veel schade aangericht op het terrein van het geestelijke leven en dat gebeurt nu nog. En de schade die daar wordt aangericht, is, als men niet tijdig tot het inzicht van het bedrog komt, onherstelbaar. Geeft daarom steeds acht op hem die je voorgaat, of hij het ook doet overeenkomstig het woord van God. Want tenzij dat zij spreken naar het Woord des Heeren, zij zullen geen dageraad hebben.

Doch al zijn er altijd valse dienstknechten geweest, en al zijn die er nog zeer velen, dat neemt niet weg dat er ook nu nog wáre dienstknechten van God zijn. Mannen die door de Heere tot dit gewichtvolle werk zijn geroepen. En als men daarmee in aanraking komen mag, dan is dat nog geen kleine zaak. God bewijst daarin dat Hij Zich met u bemoeien wil, dat Hij Zich ook met jou bemoeien wil. Want anders zou Hij je niet met een van Zijn dienstknechten in aanraking brengen.

Paulus schrijft in 1 Thess. 5 : 12 en 13: „En wij bidden u, broeders, erkent degenen die onder u arbeiden en uw voorstanders zijn in de Heere en u vermanen, en acht ze zeer veel in liefde om huns werks wil”. Dat is een regel uit het nieuwe testament, dat is ook de tijd waarin wij leven. En die regel is nog onverminderd van kracht. Of deze regel altijd in acht genomen wordt is een vraag die ik ter beantwoording maar aan de lezers overlaat. Gebonden is het wel. Het is maar geen vrijblijvend verzoek. Zo in de geest van: Je kunt het doen, maar als je het laat dan zul je er geen schade van hebben. Ik zeg: Als je het laat zul je er wel schade van hebben. Want God heeft ze gezonden tot je wél zijn. En als dan hun woorden niet in acht worden genomen, dan wordt niet de dienstknecht veracht, maar dan wordt Hij veracht, Die hen zond, en dat is God.

Manoah, en het heeft de volle instemming van zijn vrouw gehad, leefde als oudtestamentische gelovige, naar deze nieuwtestamentische regel. Vergeet dat niet. Want de God van het oude testament is Dezelfde als

Die van het nieuwe testament. Daar is maar één God. En de gelovigen van het oude testament worden door dezelfde geest geleid als de gelovigen van het nieuwe testament. Want tenslotte is er ook maar één kerk. Er mag dan verschil zijn in de bedeling van de kerk, maar er is geen verschil in het wezen van de kerk. Daarom kennen de nieuw testamentische gelovigen ook een band toe aan de gelovigen uit het oude testament al hebben zij elkander nooit gezien. Want ze zijn beiden uit God geboren en voor de eeuwigheid bestemd. En dan wordt door het geloof de tijd wel eens overbrugd. Ik hoop dat jullie ten deze begrijpen wat ik bedoel. Zo heb ik b.v. een band aan Jacob, die bekende ondeugende gelovige uit het oude testament, die met eerbied gezegd, bij God geen kwaad kon doen, omdat Deze hem liefhad met een eeuwige liefde.

Manoah leefde dus als oud testamentische gelovige naar de nieuw testamentische regel: „en acht ze zeer veel in liefde om huns werks wil”. Dat komt uit in wat hij tot deze Man Gods zeide: „Toen zeide Manoah tot de Engel des HEEREN: Laat ons U toch ophouden en een geitenbokje voor Uw aangezicht bereiden”. Hij achtte Hem hoog om Zijns werks wil en wilde Hem daarom rijk onthalen. Hier zat natuurlijk meer achter dan alleen maar wat oosterse gastvrijheid. Het is inderdaad waar dat in het oosten de gastvrijheid hoog stond aangeschreven. Doch dat kan ook een vormelijke zaak zijn. Men doet het dan, omdat een ander het ook doet. Men wil dan voor zijn omgeving niet uit de toon vallen.

Doch bij Manoah en zijn vrouw zat het dieper. Hier is de liefde aan het woord. De liefde tot de HEERE in de eerste plaats dan ook de liefde tot deze knecht des HEEREN. Die twee liggen altijd in het verlangde van elkander. Wie de Heere werkelijk liefheeft, die heeft Zijn knechten ook werkelijk lief. Men heeft dan voor die knechten ook wat over. Men wil ze goed doen. Niet om de mensen te verheerlijken, maar omdat het naar de wil van God is. „Laat ons U toch ophouden”. M.a.w.: U gaat toch zeker niet weg. Blijf nog een poosje bij ons. We willen U onthalen. We willen u goeddoen. „Laat ons

voor Uw aangezicht een geitenbokje bereiden.”

Zo deed Abraham het ook eens. Hij is de vader der gelovigen. Jullie kunnen dat lezen in Gen. 18. Zo deed Gideon het ook. Hij was in geestelijk (ook in natuurlijk) opzicht een zoon van deze vader. Jullie kunnen dat lezen in Richt. 13. Zijn zoon zijn van Abraham in geestelijk opzicht, wat het belangrijkste is, kwam uit in de werken die hij deed. De werken daar komt het altijd op aan. Er waren in de dagen van de Heeren Jezus heel veel natuurlijke zonen van Abraham. Zij waren uit zijn lenden voortgekomen. Doch in geestelijk opzicht waren zij vreemd aan het leven dat Abraham, als vader der gelovigen, kenmerkte. Daarom zeide de Heere Jezus tot hen, die zich er op beriepen dat zij kinderen van Abraham waren: Indien gij waarlijk kinderen van Abraham zoudt zijn, dan zoudt ge ook de werken van Abraham doen. Doch die deed men niet. Men miste de liefde, waardoor Abraham onwetende engelen geherbergd heeft. Men was, ondanks alle lieve woorden, vervuld met haat. En had het nog niet verder gebracht dan het leven in een natuurlijke staat. Dat is een staat waarin men God en de naaste haat.

Dat is een vreselijke staat, waarin elk mens van nature verkeert, ook een kerkmens. Dat wordt nog wel niet met zoveel woorden ontkend, doch in de praktijk schijnt dit toch niet meer te wegen. Want als je vandaag een net kerkmens bent, dan ben je al een heel eind op weg. Je krijgt dan al gauw de handen opgelegd, en zonder dat er ooit iets gebeurd is, gaat men met een gerust hart de eeuwigheid tegemoet.

De boom wordt altijd nog aan zijn vrucht gekend. Manoah bracht een goede vrucht voort, in het voorstel waarmee hij deze man Gods tegentrad. En die vrucht moet nu ook bij ons gevonden worden. Liefde tot de knechten van God, niet omdat dit van zichzelf zulke liefdevaardige mensen zijn, maar omdat zij liefde waardig zijn om Gods wil. Zo in de geest waarin Paulus er over spreekt, als hij zegt in Gal. 1 : 24: „En zij verheerlijkten God in mij”. Wie dat mag doen zal er wel bij varen.

Nu nog even wat anders! Als jullie dit

lezen komt de ontmoetingsdag in Kampen weer in zicht. De gang van zaken is je bekend. Laten we allen komen. De zaak waarom het gaat is het waard. Tot ziens op 29 augustus in Kampen.

Met hartelijke groet van uw aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Jeugdsamenkomst met Natasja Vins

D.V. zaterdag 29 augustus a.s. wordt in Nunspeet een bijeenkomst voor jongeren (én ouderen) gehouden, waar Natasja Vins zal spreken. Natasja is de dochter van de enkele jaren geleden naar het Westen uitgewezen Initiatief Baptistenleider Georgy Vins. Zij hoopt te spreken over „Gods trouw over Zijn vervolgde gemeente”.

De bijeenkomst wordt gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Nunspeet (Brinkersweg/Aarweg) en begint om half drie 's middags. Er is ruim gelegenheid om vragen te stellen.

BOEKBESPREKING

Eens Christens reize naar de eeuwigheid.

Uitgave van Boekencentrum b.v., postbus 84176, 2508 AD 's-Gravenhage.

We hebben hier niet te maken met een vertaling van de bekende Christenreis, maar met een boek van 142 blz., dat naar het verhaal van Bunyan de reis van een Christen beschrijft. De vertaling is van Frits Lam-bregtse, de bewerking van Evert Kuijt. Het boek leest vlot. Het bevat vele tekeningen van Peter Wane.

Aan de binnenzijde van de omslag lezen we, dat de warme en rake tekeningen van Peter Wane geheel de sfeer weergeven van Bunyans wereld, waarin draken en demonen verwikkeld raken met echt menselijk helden en doortrapte schurken. Verder, dat de oorspronkelijke tekst, die vertaald is uit modern Engels, hier en daar werd ingekort. Er werd gezegd, dat het boek uitermate toegankelijk is voor de hedendaagse lezer. Met zulke boeken zijn we niet op de goede weg. Laten we de Christenreis zelf blijven

Bericht

**aan de Ouders
van de leerlingen**

van scholen, aangesloten bij de
**Vereniging voor
Gereformeerd Schoolonderwijs**

Op 13 juni j.l. zijn de Besturen, Hoofden der Scholen en vele direct betrokkenen in groten getale en hartverwarmende eensgezindheid bijgeweest, om de ingrijpende gevolgen te bespreken van de

Wet op het basisonderwijs

en zich te bezinnen op de oprichting van een

Landelijke Schoolbegeleidingsdienst

Nu het gevaar kan worden afgewend dat mensen die - wat onderwijs en opvoeding betreft - andere principes huldigen dan wij, op onze scholen invloed kunnen uitoefenen, dient onverwijld te worden gewerkt aan de opbouw van de inmiddels opgerichte

Stichting Begeleidingscentrum

Gereformeerd Schoolonderwijs

Het Bestuur van onze vereniging en de Stichting BGS zullen U van de voortgang en de ontwikkeling op de hoogte houden door enkele publicaties in dit blad.

Ds. M. Golverdingen, 's Gravenzande, voorzitter.
A.L. de Boo, Delfgauw, secretaris/penningmeester.

lezen en die aan jong en oud ter hand stellen. Daarin ligt onderwijs voor een mens op reis naar de eeuwigheid.

Het verhaal is vlot, maar de ernst is zoek. De vele tekeningen brengen ons in een droomwereld. Daardoor maakt het geheel de indruk van een sprookjesboek. Het geeft niet weer wat een Christen op zijn tocht uit de stad Verderf naar het hemelse Jeruzalem ondervindt.

Daarom kunnen we dit boek niet aanbevelen, hoe goed mogelijk ook de bedoeling geweest is van hen die aan de uitgave in onze taal hebben medegewerkt. Het boek is mooi uitgegeven en kost gebonden f 24,90.

Van geslacht tot geslacht door C.J. Meeuse. Uitgeversmaatschappij J.H. Kok-Kampen.

Dit boek van groot formaat behandelt de kerkgeschiedenis voor het voortgezet onderwijs. We hebben deel 1 voor ons, dat gaat tot de tijd van de reformatie. Bij de samenstelling heeft de schrijver natuurlijk rekening moeten houden met het doel van deze uitgave. Dat blijkt duidelijk uit de opzet. Het boek is ingedeeld in 15 lessen, waarin een hoofdpersoon op de voorgrond komt: Paulus, Polycarpus, Tertullianus, Athanasius, Johannes Chrysostomus, Aurelius Augustinus, Gregorius de Grote, Willibrord, Karel de Grote, Gregorius VII, Peter van Amiens, Bernard van Clairvaux, Franciscus van Assisi, John Wycliff en Desiderius Erasmus. Allerlei belangrijke figuren en feiten worden in de lessen behandeld. De schrijver heeft een keuze moeten maken uit het vele dat tot de kerkgeschiedenis behoort.

In een Woord vooraf zegt Meeuse: Gekozen is voor een biografisch-chronologische behandeling van de leerstof: aan de hand van de bespreking van bepaalde personen is getracht de voornaamste gebeurtenissen uit de kerkgeschiedenis te behandelen. De biografische behandeling heeft tot voordeel, dat de docent gemakkelijk interesse kan wekken voor de stof die hij gaat behandelen door eerst te vertellen over het leven van de hoofdpersoon. Telkens kan er zo opnieuw interesse gewekt worden, wat het lesgeven verlevendigt en het onderwijs voor de leerlingen boeiend maakt. Een nevenvoordeel is, dat er gemakkelijk lessen kunnen overgeslagen; i.v.m. een beperkt aantal lessen zal dit soms nodig zijn.

Aan het werk is een werkboek toegevoegd als hulpmiddel bij het bestuderen van de stof en om aan het werk te kunnen zetten.

We vinden in het werk vele platen, kaarten en tekeningen, die in zo'n werk van grote betekenis zijn. Alles maakt een voorname indruk.

We hebben hier te maken met een belangrijk werk, dat vooral voor onze Reformatorische scholengemeenschappen van grote waarde is en natuurlijk ook voor andere scholen voor het voortgezet onderwijs. De schrijver zegt zelf: Het is mijn wens, dat door deze uitgave de belangstelling voor de kerkgeschiedenis zal toenemen en Gods zorg voor Zijn Kerk in alle tijden meer zal worden nagespeurd, opdat we beseffen, dat God ons alleen door Zijn Woord, naar Zijn belofte, zal bewaren van geslacht tot geslacht.

De schrijver houdt zich aanbevolen voor op- of aanmerkingen die tot verbetering van deze uitgave kunnen leiden. Daar kunnen het beste over oordelen die van dit leerboek gebruik maken. Wij menen er mee te kunnen volstaan uit te spreken, dat het ons een voortreffelijk werk lijkt, zowel om de opzet als om de geest die eruit spreekt. Het is wellicht ook te gebruiken voor studie- en andere verenigingen.

De uitgave ziet er goed verzorgd uit. Het boek kost f 16,90 en het werkboek f 3,95.

B.

vakantiecentrum de VERRASSING op TEXEL heeft er een aangrenzend pand bij. Komt u het ook uitproberen? Volledig pension, verwarmde kamers, prijs slechts f. 42,50 p.p.d. Al 26 jaar het adres voor pension, sta-caravans en bungalows. Neem vrijblijvend even contact op. Tel 02223-661 of 391.

★ 1971, 10 jaar boeken van Uitgeverij Kool, Veenendaal. 10 jaar boeken 1981 ★

Ter gelegenheid van dit jubileum bieden wij meer dan 60-KOOLUITGAVEN aan tegen grote **VOORDEELPRIJZEN**, met daarnaast nog honderden goede en verantwoorde boeken tegen speciale prijzen. (Alles zolang de voorraad strekt.)

WIE HET EERST KOMT, WIE HET EERST MAALT - OP IS OP EN WEG IS WEG. HAAST U !!!!

Tevens zullen er dit jaar D.V. diverse nieuwe, waardevolle werken door ons worden uitgegeven. Tegen speciale JUBILEUM PRIJZEN.

Let op de komende advertenties en vraag gratis onze boeken-folder aan, waarin al onze nieuwe uitgaven vermeld staan en honderden boeken tegen speciale prijzen. (Deze boekenfolder verschijnt sept. D.V.)

Reeds verschenen zijn:

TWEE BELANGRIJKE HERDRUKKEN ZIJN REEDS VERSCHENEN TEGEN VOORDEELPRIJZEN.

Samuel Rutherford: „DE GODSDIENSTIGE BRIEVEN”, 353 brieven met levensschets, grote letter tegen een prijs **van 8 jaar terug f 52,50, na 1 sept. f 62,50.**

CHRISTUS STERVENDE EN ZONDAREN TOT ZICH TREKKENDE, over lijden en sterven en opstanding, 2 dl. gebonden in prachtbanden met goudopdruk, duidelijke letter. 860 blz. **f 85,—**

WOLKE DER GETUIGEN, verzameling van ruim veertig levens- en bekeringsgeschiedenissen.

Duidelijke letter, groot formaat, ruim 500 blz., gebonden in een prachtband met goudopdruk. Ook dit boek zal zeker een warme ontvangst krijgen. **Intekenprijs f 44,95, 1 september D.V. f 54,95.**

NU BESTELLEN BETEKT 2 MAAL f 10,— VOORDEEL HEBBEN.

BELANGRIJKE MEDEDELING aan alle lezers en lezeressen.

Bij voldoende belangstelling zal bij ons gaan verschijnen D.V.: **DE CATECHISATIE door Ds. H. van Leeuwen.** Vanaf de oprichting van dit blad heeft ds. van Leeuwen steeds een vaste bijdrage geleverd, eerst over de Catechisatie, waarin hij op eenvoudige wijze de grondstukken des geloofs komt te beschrijven. Thans is hij bezig met de Dordtse leerregels welke bij voldoende belangstelling ook zal verschijnen.

De Catechisatie zal t.z.t. in twee delen ca. 350 blz. per deel verschijnen. De intekenprijs ca. **f 42,50** per deel. Na verschijning **f 10,—** duurdër per deel.

Diverse hebben zich al laten intekenen. Teken u nu ook in, daar het aantal intekeningen bepalend is voor de verschijning.

OOK KUNNEN WIJ U MEEDELEN DAT BIJ ONS ZAL GAAN VERSCHIJNEN D.V.:

„Davids geloofsleven beproefd” door Ds. P. Snee.

7 pred. over het leven van David: 1. „De zalving van David”, 2. „David aan het hof van Saul”, 3. „Davids strijd voor de naam des Heeren”, 4. „De liefde van Jonathan voor David”, 5. „David in Ziklag”, 6. „David koning te Hebron”, 7. „Davids gebed uit de diepte”.

Met een voorwoord van Ds. G. Blom. Duidelijke letter, gebonden in een prachtband. Intekenprijs **f 19,95.** Na verschijning **f 22,90.**

Ds. SNEEP - geb. 1916 - overl. 1976. Hij werd op latere leeftijd predikant, n.l. in 1965. Hij diende vervolgens de gemeente Zaamslag, Alphen aan den Rijn en zijn laatste gemeente was Driebergen. Allen welke hem gekend hebben zullen zeker deze preken-bundel willen bezitten, als kleine nagedachtenis aan deze stille harde werker in zijn gemeenten.

Teken per omgaande in op deze uitgave daar deze in beperkte oplage verschijnt.

EVENEENS ZAL BIJ ONS GAAN VERSCHIJNEN:

„OVERDENKINGEN ROND EEN WEGGELOPEN SLAAF”, door Ds. H.C. van der Ent.

Dit boek is, hoewel geheel zelfstandig, te beschouwen als een vervolg op de reeds verschenen uitgave: „Een kleine man van grote kracht”, welke nog beperkt leverbaar is. Duidelijke letter, groot formaat intekenprijs ca. **f 37,50**, na verschijning **f 5,—** duurdër.

Beide boeken zullen we proberen te laten verschijnen met de ontmoetingsdag te Kampen.

BESTEL NU REEDS UW EXEMPLAAR!!

Nog leverbaar is: **EEN KLEINE MAN VAN GROTE KRACHT**, door ds. H.C. van der Ent. Groot formaat gebonden in pracht band met stofomslag, slechts **f 42,50.** Een boek voor het hele gezin. Een boek om uw kinderen kado te geven.

BESTELBON

Ondergetekende wenst in te tekenen/te ontvangen:

..... ex.	Ds. H.C. van der Ent - Een kleine man van grote kracht. f 42,50
..... ex.	Ds. H.C. van der Ent - Overdenkingen v.e. weggelopen slaaf. Intekenprijs ca. f 37,50, na verschijning f 5,— duurdër.
..... ex.	Ds. Snee - Davids geloofsleven beproefd, f 19,95, na verschijning f 22,95.
..... ex.	Ds. H. van Leeuwen - De Catechisatie, 2 dln. f 42,50 p.d., na verschijning f 10,— duurdër.
..... ex.	Sam. Rutherford - De Godsdienstige brieven. f 52,50, na 1 sept. f 62,50.
..... ex.	Div. Bekerings geschiedenissen - Wolke der getuigen f 44,95, na 1 sept. f 54,95.
..... ex.	Naam:
..... ex.	Adres:
..... ex.	Postcode:
..... ex.	Plaats:

Naast alle voordeel-aanbiedingen leveren wij u gaarne al uw boekwerken: Bijbels (St. vert.), Statenbijbels, Psalmbijbeltjes met goud of zilver slotje, Preken-boeken, Dagboeken, Geschiedenisboeken, Leesboeken voor jong en oud, Leesboeken voor kerk en school, etc., etc.

U schrijft of belt, en uw bestelling komt per kerende post aangesneld. Breng eens vrijblijvend een bezoek aan onze zaak, het is zeker de moeite waard, daar we ook nog een aardige sortering tweede hands boeken hebben tegen scherpe prijzen.

Geen parkeer-problemen, ruimte genoeg bij de zaak. Slechts 5 min. van de grote weg en slechts 200 m. van het Station (Veenendaal-Centrum) en 200 m. vanaf de bushalte. Vanaf het Station volgt u het „Goede Spoor”, en zo komt u bij **BOEKHANDEL-UITGEVERIJ-ANTIQUARIAAT KOOL B.V., VEENENDAAL.**

GRANDIOZE PRIJSVERLAGING VAN GOEDE BOEKEN verkrijgbaar bij uw boekhandel.

Het adres voor al uw goede en verantwoorde boeken

UITGEVERIJ - BOEKHANDEL - ANTIQUARIAAT

KOOL B.V. VEENENDAAL

Stationssingel 50, tel. 08385 - 13978. Postgiro 280572. Bank: Rabobank. Vnd rekening 36.51.10.191. Correspondentie-adres postbus 177, 3900 AD Veenendaal.

Prijswijzigingen en zetfouten voorbehouden.